COMMUNICEREN MET BURGERS
POLITIEKE VERENIGING TE STEIN

ALGEMENE BESCHOUWINGEN

PROGRAMMABEGROTING 2024-2027

Willem Thewissen | Chantal Meijers | Ingrid van Es

Joyce Römers | Kyle Hoeveler | Jean de Vries

Beste mensen,

Het politieke jaar 2023 loopt weer teneinde en dit zijn de tweede algemene beschouwingen van deze bestuursperiode.

Het klinkt eigenlijk heel vreemd om te zeggen, maar we staan er als gemeente Stein financieel goed voor als je kijkt naar de begrotingssaldi in deze begroting. We verwachten 2024 € 2,5 miljoen, 2025 € 4,9 miljoen, 2026 € 0,5 miljoen en 2027 € 0,8 miljoen over te houden. Dit is voor het eerst inclusief de mutaties uit de septembercirculaire.
Vorig jaar met het vaststellen van de begroting 2023 was dat nog rooskleuriger. En toen moest er nog ongeveer € 1 miljoen per jaar bij uit de septembercirculaire.
In de begroting wordt gewaarschuwd voor een financieel ravijn voor de jaren 2026 en 2027. Dit ravijn zien wij echter (nog) niet. Bij een ravijn denken wij aan een diep dal, maar onze saldi over die jaren zijn echter nog steeds positief en zeker niet diep rood. Het klopt natuurlijk wel dat we vooralsnog over die jaren minder uit het gemeentefonds zullen ontvangen, maar we hebben nog steeds (ruime) overschotten over die jaren.
Heel mooi dat we ons op dit moment geen zorgen hoeven te maken over onze financiën, maar het is belangrijker wat we met deze overschotten gaan doen.
In tegenstelling tot onze gemeente financiën staan er veel inwoners, ondernemers en verenigingen financieel steeds slechter voor.

Maar hoe volledig en nauwkeurig zijn de bedragen in deze begroting? Er staat namelijk vermeld dat onder meer op het gebied van ICT en accommodaties nog substantiële uitgaven worden verwacht. En ook zullen pas in 2024 de personele – en daarmee gepaard gaande financiële – effecten zichtbaar worden van de doorontwikkeling van de organisatie. Ten gevolge van die doorontwikkeling zal ook in 2024 de post “inhuur” nog hoger uitvallen. Maar veiligheidshalve is maar een gedeelte van die hogere verwachting geraamd. Wat ons betreft een hele vreemde. Ook dit jaar werd er middels de bestuursrapportage € 700.000 bijgeraamd. Er staat vermeld dat de post inhuur nog hoger zal uitvallen, maar er wordt “slechts” € 676.000 in deze begroting voor het jaar 2024 meegenomen. Tot en met de bestuursrapportage bedroeg de inhuur over 2023 ruim € 1,2 miljoen. Kunnen we dan middels de bestuursrapportage 2024 weer een nadeel van ruim € 500.000 verwachten?

DUURZAAMHEID/ENERGIE
Wij juichen het toe dat wij als gemeente het goede voorbeeld geven op het gebied van verduurzaming. We kunnen daarbij denken aan de zonnepanelen op het gemeentehuis, het lager zetten van de thermostaat, het minder gebruiken van wegwerpbekers, het gebruik van elektrische machines zoals kettingzagen en grasmaaiers en het gebruik van elektrische auto’s en werkbussen. Voor de aanschaf van de elektrische werkbussen was wel eerst een kritische vragenbrief van CMB nodig, want het college wilde daar in 2021 eigenlijk nog niet aan.
Steeds meer inwoners, ondernemers en verenigingen hebben te maken met een enorme stijging van de energielasten.
Echter ook van gebruikers van gemeentelijke accommodaties horen wij zorgwekkende geluiden. Het gaat dan o.a. over sportverenigingen en de MFC’s.

Vorig jaar tijdens de begrotingsvergadering hebben we daar al vragen over gesteld en aandacht voor gevraagd. Is het mogelijk dat bijvoorbeeld sportclubs zelf zonnepanelen op hun van de gemeente gehuurde gebouw leggen? Wat doet de gemeente als verhuurder nog meer om de accommodaties te verduurzamen?
Hebben er al huurders bij de gemeente als verhuurder aangeklopt inzake de enorme stijging van de energiekosten?
Vorig jaar is ons toen een energievisie met eventueel een duurzaamheidsfonds toegezegd. Dit zou er in 2023 komen. Inmiddels is 2023 bijna ten einde. Wat is de stand van zaken inzake de energievisie?

LOKALE HEFFINGEN
Als CMB blijven wij aandacht vragen voor de oplopende lokale heffingen. Waarom weer verhogen terwijl we miljoenen overhouden de komende jaren?
Het voorstel is om de OZB met 4,2% te indexeren. Het vastrecht van de afvalstoffenheffing wordt voorgesteld om met 8% te verhogen en de rioolheffing willen we zelfs met bijna 30% verhogen. Waarom telkens deze enorme verhogingen voor onze burgers en ondernemers? We houden de komende jaren tenslotte nog genoeg over.

EVENEMENTEN
Vorig jaar hebben we al vermeld dat wij als CMB van meerdere organisatoren van evenementen horen dat het zeer moeilijk is om een vergunning voor b.v. tent en/of podium te krijgen. Verhuurders hiervan zijn op zijn zachts gezegd niet enthousiast als ze een aanvraag krijgen om een tent of podium in Stein te kunnen verhuren.
Vorig jaar is toegezegd hier naar te kijken en te zoeken naar oplossingen. Middels de raadsinformatiebrief van 19 maart 2023 betreffende constructieve toetsingscriteria evenementen dachten wij en verenigingen ook dat het probleem opgelost zou zijn. Wat schetst echter onze verbazing? Het schijnt dat de vergunning voor de tent bij het PleinfeStein de 11e van de 11e weer de nodige kopzorgen voor de organisatie en tentverhuurder heeft gekost. Klopt dat en hoe is dat mogelijk voorzitter en dit in relatie tot de raadsinformatiebrief van 19 maart 2023?
In de herfstvakantie zijn 2 bijeenkomsten inzake het evenementenbeleid gehouden. Wij hadden begrepen dat alle verenigingen en organisatoren van evenementen daarvoor een schriftelijke uitnodiging zouden ontvangen. Klopt het dat niet alle verenigingen en organisatoren die schriftelijk uitnodiging hebben ontvangen omdat het schijnbaar niet lukt dat uit ons systeem te halen?

SOCIAAL DOMEIN/JEUGDZORG
Voorzitter wij maken ons grote zorgen over de kwaliteit en de toekomstige kosten bij de jeugdzorg. Recentelijk heeft Xonar al een financiële injectie van € 8 miljoen gekregen en deze week werd bekend dat ook de Mutsaersstichting zich in een financiële crisis bevindt. Beide jeugdzorgorganisaties lijden miljoenenverliezen per jaar. Verlies maak je als je meer geld uitgeeft dan je ontvangt. Om geen verlies meer te maken zullen dus de kosten

omlaag moeten en/of de inkomsten omhoog. Lagere kosten zal hoogstwaarschijnlijk ook een mindere kwaliteit betekenen. En willen we dat eigenlijk wel? Hogere inkomsten zal betekenen dat wij als gemeente meer geld kwijt zijn aan de jeugdzorg. Is in deze begroting al rekening gehouden met hogere kosten voor de jeugdzorg?

CMB-KRANT EN INLOOPAVONDEN

Met vereende kracht en groot enthousiasme hebben wij als CMB weer de CMB-KRANT samengesteld en bezorgd bij onze inwoners. Daarin staan ook onze inloopavonden “Kôm èns op bezeuk bie ’t CMB” vermeld. Inmiddels hebben er deze week 3 inloopavonden plaatsgevonden en volgen er volgende week nog 2. Tijdens de inloopavonden bespreken de inwoners met ons wat er bij hun leeft. Enkele opmerkingen tijdens de inloopavonden:

- Eindelijk is er een nieuwe trap vanuit Meers naar het kanaal. Krijgt deze trap ook nog een leuning? Zo ja, is al bekend wanneer?
- Wortelopdruk op het fietspad van Meers naar de brug, vooral bovenaan.
- Inwoners zijn benieuwd naar de woningbouw. Wat is de stand van zaken van woningbouw in Meers (oude schoollocatie en oud voetbalterrein)?
- Slecht wegdek in Meers. Wanneer gaat daar iets aan gedaan worden?

Wellicht dat hierop vandaag al antwoord gegeven kan worden.

Tot zover mijn inbreng. De termijn van CMB zal door Willem Thewissen worden vervolgd.

Voor wat betreft de beschouwingen wil ik naast alle hiervoor al genoemde punten speciale aandacht voor de volgende twee. Beiden zijn ze slechts deels in Steinse handen maar desalniettemin van groot belang.

<u>Chemelot en haar fabrieken:</u>
Aangewakkerd door de recente berichtgeving over Tata Steel, Chemours (het vroegere DuPont), Sabic en anderen op ons eigen Chemelot terrein merk je nu wat angst in de regio. De bedrijventerreinen verschillen immers niet zo veel. Daarbij denken wij dat het moment gekomen is om vanaf nu de economische redenen niet meer voor te laten gaan op de leefbaarheid.

<u>Watervervuiling:</u>
Ook dit is een punt dat vol in de schijnwerpers staat. En ook hier gebeurt op Steins grondgebied veel. De lozingen in de Maas via IAZI liegen er niet om. De provincie stelt de vergunningen op. Wij weten als Stein niet hoe reëel die vergunningen zijn en of men zich aan de vergunningen houdt. Veel kritischer zijn op alles wat hiermee te maken heeft is de boodschap. Schoon drinkwater zonder PFAS en andere zooi is wel ons meest belangrijke bezit.

Dan wat begrotingszaken.
U bent van mij gewend dat ik kritisch ben op de schuldenpositie van de gemeente Stein. Solvabiliteit geeft aan hoeveel geld van jezelf is ten opzichte van het totale geld dat je bezit. Stein scoort 21%. Dat betekent dat van iedere 100 euro die Stein bezit, 21 euro eigen geld is en de rest geleend. Gemiddeld in Limburg is deze indicator 34% volgens BDO benchmark 2023.
Maar ja, een gemeente is een bestedingshuishouding. Het hoofddoel is om de inkomsten optimaal in te zetten ten behoeve van betere voorzieningen voor de burgers. Wij zitten aan de onderkant. Het kan net, maar zeer veel voorzichtigheid blijft geboden. Hoe groter deze solvabiliteit hoe groter de mogelijkheid is om tegenvallers op te vangen. Tegenvallers die er zeker gaan komen. Gemeenten staan voor flinke maatschappelijke vraagstukken. Denk aan de energietransitie, klimaatadaptatie, de woningnood, en de vluchtelingen- en asielzoekersopvang.
Ook de investeringen krijgen steevast de aandacht. Ik heb daar de laatste maanden een tweetal keren raadsvragen over gesteld. De antwoorden die ik kreeg waren teleurstellend. Wat is het probleem? Zoals bekend hebben wij als gemeenteraad alias controle orgaan de laatste jaren een paar keer een 2 voor 12 besluit moeten nemen. Dit kwam doordat de investeringen niet goed begroot waren. En dat kwam meestal weer doordat de laatste 2 a 3 jaar de kosten van materiaal en arbeid explosief zijn gestegen. De Avonturijn in Berg aan de Maas is daar een voorbeeld van. Oorspronkelijk krediet was 880K vervolgens was een aanvullend krediet nodig van 530K en daarna nog eens een kleine 800K. Nee zeggen tegen deze bijdragen en alles nog eens goed overwegen was geen optie. Dat zou ten koste gaan van de Avonturijn met alle gevolgen van dien.
De volgende vergelijkbare situatie zit gegarandeerd al in de wachtkamer. Immers in het investeringsoverzicht staan diverse bedragen waarin de kostenstijgingen van materiaal en arbeid niet verwerkt zijn. Mijn verzoek is dus om het investeringsoverzicht nog eens te bekijken en de bedragen aan te passen. Misschien moeten we bepaalde investeringen achterwege laten om anderen net wel te kunnen doen. Het college antwoordt zich hiervoor te houden aan de P&C cyclus. Maar dat is een passieve aanpak in deze situatie waarin je met zekerheid weet dat je op basis van verkeerde bedragen gaat handelen. En daarbij een aanpak die ervoor zorgt dat de gemeenteraad de komende jaren nog herhaaldelijk met de rug tegen de muur gezet wordt. Of kan ik hier de garantie krijgen dat dit niet gaat gebeuren?

Dan nog even verder op dit onderwerp. Stein maakt per jaar een investeringsplanning. In 2020 zou er 14 mio geïnvesteerd worden. 92% werd gerealiseerd. Netjes. Daarna gaat het bergafwaarts. In 2021 zou 7 mio geïnvesteerd worden, de realisatie was 66%. In 2022 wederom 7 mio investeringen en een realisatie van 43%. In 2023 is 15,5 mio gepland en in 2024 zelfs meer dan 21 mio. Qua investeringen moeten we kritischer zijn op wat we aankunnen. Het opvoeren van de huidige bedragen, waarvan nu al bekend is dat de realisatie niet in de buurt zal komen, is zinloos.
Maar de ergste teleurstelling voor mij spitst zich toe op de gegevensvoorziening met betrekking tot de externe inhuur. Mijn vraag is al een aantal jaren dezelfde maar er wordt angstvallig mee omgegaan. Ik wil graag inzicht in 3 posten.
1) de kosten externe inhuur op formatie (dat is vervanging van zieken of vacatures die niet zijn ingevuld) 2) de kosten externe inhuur niet op formatie (mensen die werk doen maar

niet op de Payroll staan) 3) de kosten aanbesteed werk (externe inhuur die niet op individuen is toe te spitsen).
Van die drie zaken wil ik het totaalbedrag, dat mag toch niet al te moeilijk zijn. Daar moet een administratie toch in voorzien of op aan te passen zijn?
Natuurlijk is een dergelijke vraag geen incident maar moet dat gegeven structureel aangeleverd worden. Het is immers een belangrijk controle gegeven. Vorig jaar is hier veel effort ingestoken en na een half jaar kreeg ik een opgave. In de huidige programmabegroting was wederom niet veel te lezen over de externen. Op mijn vraag hierover, werd geantwoord dat vorig jaar inderdaad veel werk was verzet om de informatie op te halen en dat dit daarom eenmalig verstrekt was. Tijdens de beantwoording in de beeldvorming werd ik echt treurig. Het zou notabene een detailvraag zijn. Ik wil slechts 3 bedragen om mijn controle werk te kunnen doen. 3 bedragen die meerdere miljoenen omvatten. We zullen toch minimaal spreken over een 15-20% van de loonsom en die is circa 14 mio. Ook de belofte om dit structureel aan te leveren was niet “bestuurlijk bevestigd” of zoiets en dan telt een belofte blijkbaar niet. Treurig. Zeker in de tijd van de Wet Open Overheid.

Tot slot. Weten dat een post hoger uitvalt, in dit geval inhuur, en dat dus maar niet inramen, omdat je niet precies weet hoeveel je moet inramen, druist in tegen alle begrotingsregels maar kan er wel voor zorgen dat je zwarte cijfers schrijft.
Ik betreur ten aanzien van het bovenstaande de gang van zaken en de opstelling van het college.